

Detaljplan för del av Södermalm 5:2, Hellas Tennis i stadsdelen Södermalm i Stockholm S-Dp 2020-00730

Utlåtande över almen vid Hellas planerade tennishall, Södermalm White landskap

Inledning

Hellas tennis planerar att uppföra en tennishall för fyra banor på sin fastighet på Södermalm, nära Årstaviken. Idag finns där tre tält och en utomhusbana, placerat på en uppfylld terrass och omgivet av stängsel. Anläggningen är sliten med delvis förvildad grönska. I det nya förslaget kommer den smala remsan mark som omger byggnaden fyllas med ny växtlighet som ska bidra med ekosystemtjänster och trivsel. Under arbetet med utemiljön har möjligheterna att bevara något eller några av platsens träd utretts och då särskilt en alm i fastighetens nordvästra hörn. Under samrådet lämnades frågan öppen inför fortsatt arbete. I samband med att vi nu tar upp frågan igen har ny expertis tillfrågats och platsens förutsättningar studerats mer noga. Vår slutsats är utifrån detta att det bästa alternativet är att fälla almen och istället plantera mindre träd på platsen där almen står idag. Utöver det skulle almen kunna kompenseras med en resistent sort i läge söder om tennishallen.

Bakgrund

I samband med att samrådshandlingarna för Hellas tennishall togs fram har en naturvärdesinventering (NVI) utförts. I den lyfts almens många värdefulla egenskaper för den biologiska mångfalden fram och tillsammans med dess status som hotad har bedömningen gjorts att trädet bör bevaras.

Vårt uppdrag är nu att undersöka almens förutsättningar för att bevaras och har därför tagit kontakt med en erfaren arborist, Anders Ohlsson Sjöberg. Han har via sitt företag Arbor konsult länge haft uppdrag för Stockholms stad att inventera almar, bland annat i det aktuella området. Anders har gett oss tillåtelse att citera hans synpunkter, skickat som e-post 220503:

Almsjukan är en vissnesjukdom, man avläser sjukdomsförloppet på bladen. När det gäller detta område så har alla almar som var almsjuka sommaren 2021, tagits bort. Ny inventering kommer att ske kommande sommar (2022).

Just nu så är det bara en variant av almsjuka i omlopp och området som almen växer i är hårt drabbat. Denna aktuella alm kommer garanterat att smittas och den är inte resistent. Det är inga almar utom de som köps in från plantskolor i Tyskland och säljs just som resistent almar. Vi har planterat ett antal i stan, bland annat på Långholmen och i Gustav Adolfsparken.

Att låta en alm eller ännu värre en almsjuk alm stå kvar är inte att gynna den biologiska mångfalden. Att lämna almsjuka almar gynnar bara almsplintborren. Vi har lämnat åtskilligt med almsjuka almar i skog och i naturreservat och behöver därför inte göra det inne i staden i parkmiljö.

Det finns inget mer att göra mer än att välja, antingen bygger ni huset och tennisbanan som bestämt och tar bort almen eller så låter ni almen vara kvar, beskär den både i krona och under mark och hoppas på det bästa.

Beskrivning av trädet och omgivande plats

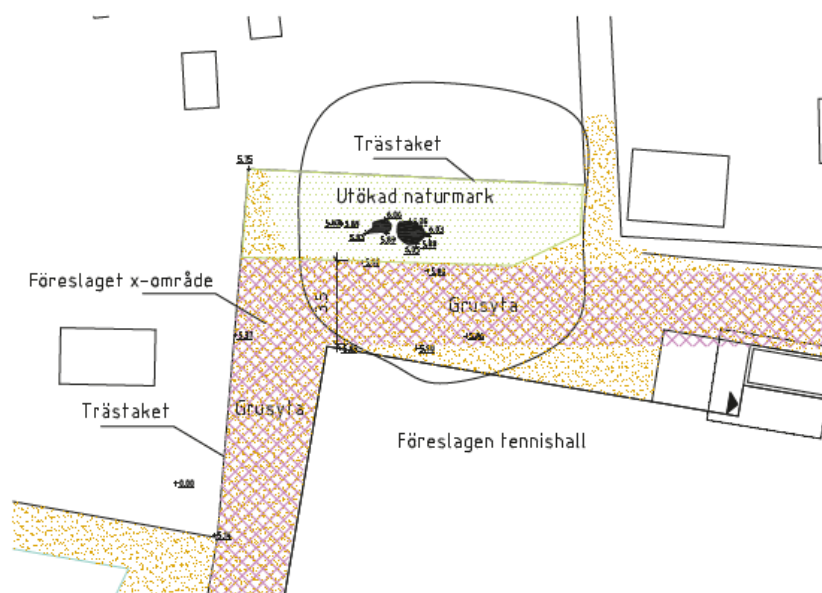
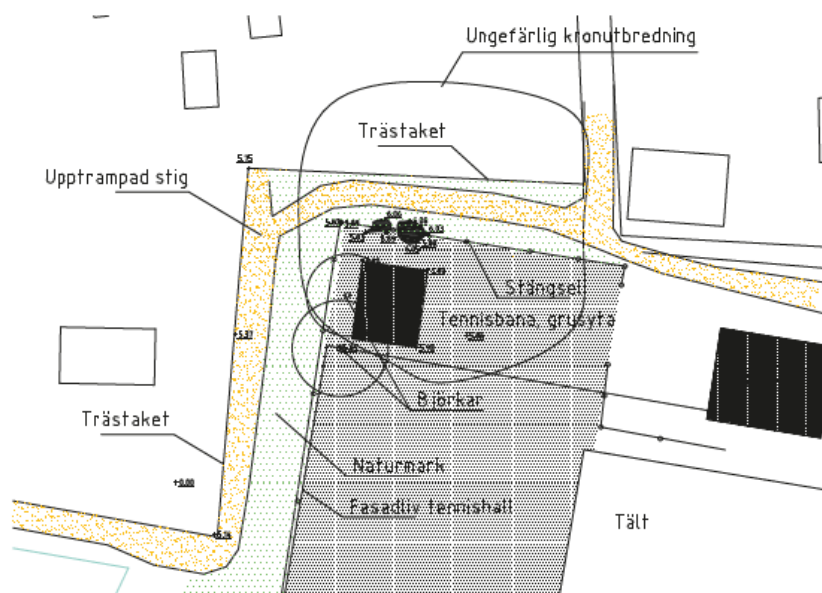
Den flerstammiga almen har uppstått som sly längs ett stängsel som omger nuvarande tennisanläggning. Almen har spår av tidigare beskärning/röjning och är inväxt i stängslet. Kronan är oval och ca 10 m hög vilket inte är särskilt högt för en alm som kan bli över 30 m.

Almen idag. En ca 1 m bred upptrampad stig i utrymmet mellan koloniområdet och stängslet. Utrymmet som smalast 2 m brett. För att rotkartering/tomografi ska kunna utföras behöver förrådet flyttas. Foto: White Arkitekter

Almen omges av koloniområdet staket och häckar i norr och väst. Direkt söder om almen ligger en tennisbana och där det idag står ett förråd med väggen ungefär en meter från almens stam. En upptrampad stig löper norr om almen och rundar den och vika söderut. Marken består av grus och ett örtskikt där det inte är upptrampat.

Den planerade tennishallens fasad ska ligga ca 4,5 m från trädets stam.

Planer som visar Almen i förhållande till den planerade tennishallen. Illustration: White Arkitekter.

Slutsats

Alternativet att spara trädet skulle innebära ingrepp i rotsystem och krona, framför allt i samband med schakt för grundläggning av den nya tennishallen men även för att göra iordning marken kring trädet. En anlagd gångväg kräver ca 40 cm djup schakt för ny överbyggnad, fram till en meter från stammen på trädets södra sida. Gångvägens höjdsättning påverkas också av att den behöver möta de lägre nivåerna söderut.

Om almen trots allt får ett långt liv kommer dess krona breda ut sig över omgivande koloniområde och lägga flera kolonilotter i skugga större delen av dagen. Rotsystemet kommer fortsätta att leta sig in i marken under kolonilotterna för att konkurrera om näring och vatten. Grenar måste beskäras vid tennishallens vägg och nedfallande löv kommer försämra förutsättningarna för hallens gröna tak.

Alternativet att fälla trädet har negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden, beskrivet i naturvärdesinventeringen. Men med tanke på platsens förutsättningar och med hänsyn till den stora risken att trädet smittas av almsjukan bedömer vi ändå att det bästa alternativet är att fälla trädet

och ersätta det med ett par nya träd som passar platsen bättre. Lämpligt val av träd bör ha en förväntad höjd på 5-8 m med en krona som inte blir bredare än 7 m. För att anknyta till koloniområdet skulle det kunna vara ett fruktträd eller något annat traditionellt trädgårdsträd. Det kan också vara en art som väljs utifrån projektets identifierade karaktärshabitat Ek- och ädellövskog, se dokumentet "GYF-grönytefaktor för kvartersmark". På så sätt säkerställs att träden bidrar med biologisk mångfald och därmed kompenserar för förlusten av almen. Av utpekade arter skulle t ex hagtorn och vildapel passa bra på platsen.

Att ersätta almen med en resistent sort inom fastigheten skulle kunna ske på tennishallens södra sida beroende på hur framtida fastighetsgräns kommer dras.

Sofia Waernulf, White Arkitekter

2022-06-09